

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Marshall & Co 14

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 11. Stockholm den 14 Mars 1912. 5:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1912, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	--	--	--

Det opersonliga kapitalet och det sedliga ansvaret.

I anledning af en passus i yrkesfarekommitténs betänkande.

Den tid är för länge sedan förbi, då en näringsidkare påhvilade något ansvar för att anständighet och goda seder voro rådande bland hans underordnade. I stället för att i flydda tider en pater familias stod i spetsen för ett industriellt företag, ha vi nu, i bolagsväldets tidsålder, en representant för det opersonliga kapitalet, en representant, hvars existens ytterst beror på att delägarna äro nöjda med utdelningen. Under sådana förhållanden blir det ekonomiska intresset gifvetvis det bestämmande. Hur arbetet inverkar på personalens hälsa och lifslängd är en fråga af sekundär betydelse, af långt mindre vikt, t. o. m., än frågan om de dyra maskinernas rätta vård. Den saken är klar nog, ty den utarbetade mänskliga kraften ersättes utan omkostnader, icke så den utslitna maskinen. Men när människovarelsers lif och hälsa för det opersonliga kapitalet visat sig vara af så ringa betydelse att stränga skyddslagar måste till för att värna de förra mot de senares övergrepp — då kan man knappast undra på att förhållanden, hvilka beröra anständighet och goda seder på arbetsplatsen, få lämnas utan allt afseende.

Vore det nu så, att industrien endast sysselsatte vuxna personer, vore ett sådant åsidosättande lättare att förklara, ty af sådana bör man kunna fordra, att de förmå

reda sig på eget ansvar i lifvets olika förhållanden. Men fabrikerne nöja sig ej med de vuxna utan sträcka också sina armar efter de minderåriga. Enligt gällande lag kunna barn antagas redan vid fyllda 12 år och räknas sedan som minderåriga intill 18 års ålder.

Tänk nu efter hvad detta vill säga!

Det betyder inte bara, att gossar och flickor få tillfälle att göra nytta och förtjäna en slant, hvilket i och för sig är lofligt och ofta nödvändigt, utan det betyder tillika att dessa outvecklade barn föras in i en lifsatmosfär, hvars sedliga halt kontrolleras af ingen och för hvilken ingen bär ansvar.

Utan att vilja vara svartmålare har man rätt att antaga, det denna atmosfär i allmänhet ej lämpar sig för den omogna ungdomens ståndpunkt och svårligen, så vida ej god motvikt i hemmet finnes, kan undgå att verka nedbrytande. I alla händelser beror det på tillfälliga omständigheter, om den omgifning barnet kommer in i är relativt god eller om det där skall mottaga det intryck för lifvet, att svordomar, råa och ohöfviska talesätt utgöra modersmålets outhärligaste delar.

Och om det stannade vid ord!

Hvad som försiggår inom fabrikerne, från yttervärlden afspärrade murar blir väl i mycket en hemlighet.

Hvarje förestånderska vid barnkrubba i ett fabriksdistrikt, hvarje ledare af ett arbete bland dess ungdom får dock erfara ett och annat, som visar att mycket sker bakom dessa murar, hvilket just icke är ägnadt att verka höjande af sedebegreppen. Och det är icke blott fråga om dåligt exempel från kamraters sida. Arbetsställen finnas, där, så underligt det kan låta, den unga flickan utsättes för närgångenhet äfven från deras sida, hvilka borde vara hennes skydd — förmännens. Och dessa ha, när de vilja bruka sin makt, verksamma medel för att tvinga den gensträfviga att foga sig, alltifrån den orättvisa fördelningen af arbetet ända till sådana mesyrer, som, om åklagare funnes, skulle beifras af strafflagen.

Om åklagare funnes! Hvem skulle våga klaga? Fruktan att förlora arbetet binder flickans tunga. Och i öfrigt — till hvem skulle hon klaga? Männe till yrkesinspektören, hvilken kanske först årtal därefter och vid chefsens sida gör sin rond genom arbetsalarna.

* * *

En revision af fabrikslagen är förestående. De kommitterade ha för länge sedan afgifvit sitt betänkande jämte förslag till ny lag. Och denna lag afser inte bara ångpannor och maskiner utan äfven, och företrädesvis, den lefvande arbetskraften. Det är verkligen om människor, människor såsom högstärade och undertecknad lagförslaget handlar. En ny skyddslag för de många, män, kvinnor och barn, hvilka under dagliga faror för hälsa, lif och lemmar sysselsättas med att tillbereda alla våra lifsförnödenheter — en så viktig nyhet borde väl vara ägnad att i någon mån väcka den stora allmänhetens deltagande eller åtminstone uppmärksamhet. Men inga tecken tyda på något allmännare intresse i denna sak. Inte en gång den samhällsmoderliga instinkten hos kvinnorna synes ha blifvit väckt till insikt om att här gäller det bland annat äfven barns och minderårigas mest vitala intressen. Det är fråga om 12-årsstreckets höjande, om arbetstidens längd, om skyddsåtgärder mot olycksfall och ohälsa, om tillfälle att deltaga i fortsatt undervisning, om skyldighet att tillse, att arbetet ej medför våda i sedligt afseende, m. m. Allt detta af allra största betydelse för ungdomens utveckling och fostran. Hvad ger lagförslaget i det ena eller andra afseendet, och ger det nog? Bör icke det allmänna intresset understryka hvad som är värdt att föras igenom, och därmed stödja lagstiftningens arbete? Och kanske lägga något till.

I detta sammanhang är det endast fråga om den passus, hvori arbetsgifvare åläggas att tillse det arbetet ej medför våda i sedligt afseende, ett yrkande, som säkerligen kommer att stöta på motstånd från arbetsgifvarehåll. I det föregående har jag i allmänna drag gifvit en antydning om de förhållanden i sedligt afseende, i hvilka den minderåriga, som det nu är ställdt, utan ansvar på något håll kan komma att införas. Tillåt mig nu, att med några exempel, hämtade från min egen mångåriga beröring med fabriksungdomen, visa hvarter dessa förhållanden under den nuvarande liknöjdheten och ansvarslösheten leda.

I en mindre fabriksstad i vårt land, där industrien sysselsätter omkr. 500 arbeterskor, fann jag en synnerligen lättsinnig och ohyfsad ton rådande bland fabriksungdomen. Att väcka intresse för något bättre än utelif och dansnöjen hade för flera än mig visat sig omöjligt. Resultatet af detta lättsinniga lif visade sig också i ett relativt stort antal oäkta barn. Om vi räkna ifrån 15 % gifta arbeterskor, så blir antalet af de öfriga, ogifta, omkr. 425. Nu visade kyrkboken, att under ett gifvet år för icke så länge sedan fanns bland stadens ogifta arbeterskor icke mindre än 70, som voro mödrar till barn under tio år. Det sammanlagda antalet barn var 113. Något mer än hälften hade ett barn; men sådana funnos, som hade två, tre, fyra, ja, en hade t. o. m. fem, och denna kvinna var endast 15 år — själf ett barn — när hon gaf lifvet åt det första.

Om förhållandena i en annan mindre stad, där industrien sysselsätter omkr. 200 arbeterskor, kunna vi höra en dom, hvilken synes hård, men är värd uppmärksamhet såsom kommande från arbetarnas eget läger. En af deras förtroendemän utgöt sig för mig på följande sätt: "Det svåraste för oss här i staden är, att våra kvinnor äro så djupt sjunkna. De ha inte sinne för något som helst allvarligt. De vill ingenting lära och gå aldrig på föreläsningar. I fabriken bli de fördärfvade. De äldre lära de yngre. Då arbetet är slut, tänka de bara på att roa sig — men en gång om året sätta de ett barn till världen. Gifva de sig, bli de odugliga hustrur." —

I en tredje, likaledes mindre stad med bortåt 500 industriarbeterskor, fanns, förutom ett par arbetsställen, där de sedliga förhållandena måste betraktas såsom ganska goda, äfven ett, som var så illa beryktadt, att ingen flicka, mån om sitt anseende, ville taga anställning där, och det fast lönen var relativt hög. Om detta, ett mycket stort industriellt företag, sade en af stadsfullmäktige i min närvaro: "Det är en pesthåla för hela vår stad."

I en i närheten befintlig barnkrubba hade jag senare tillfälle att taga i betraktande det människomaterial, som från en sådan pesthåla kastas ut på samhället. Sällan har jag sett värre vanskötta barn. Undernärda, rakitiska, betäckta med svåra sårnader, gifvo de en hjärtebeklämande anblick. Föreståndarinnan sade, att många af de mödrar, som lämnade in sina barn där, saknade de mest elementära begrepp om renlighet och barnavård, och då hon ville lära dem, fick hon endast råa ord och svordomar till tack. Tre af dessa stackars små hade samma mor, men okända fäder. En af dem satt nedhukad i en vrå med ett uttryck som om all världens skuld och ve hvilade på det oskyldiga barnahufvudet — en syn jag sent skall glömma. Så gjorde hon alltid, sade förestånderskan, ville aldrig leka med de andra. —

Det har ingalunda varit min mening att uppställa dessa exempel som typiska för förhållandena bland fabriksungdomen, men, osminkadt sannfärdiga som de äro, böra de dock betraktas som varningssignaler. De visa, hvarthän det kan leda äfven med ett folk som vårt

genom bristande omtanke om de sedliga värdena och urgerandet af de ekonomiska framför alla andra. Och hvad som med skärpa måste framhållas såsom otillbörligt, ja, samvetslös, det är, att på sådana arbetsställen, där de sedliga förhållandena äro erkänt ruskiga, mottagas utan betänkande äfven minderåriga. I den ofvan nämnda pesthärden funnos godt om sådana, och det ända från 13 à 14 års åldern.

Hvem påhvilas det sedliga ansvaret för dessa? Under nuvarande förhållanden ingen, ty föräldrar och målsmän ha intet att säga öfver förhållandena på arbetsplatsen.

* * *

En iakttagelse man ej kan undgå att göra, när man närmare satt sig in i förhållandena, är den, att den sedliga tonen är mycket olika på olika arbetsställen, och det t. o. m. inom samma samhälle. Tätt invid en illa utskriken fabrik kan ligga en annan, där öfvervägande hyggliga arbeterskor förekomma och där tonen följaktligen är hyfsad och god. Där sådana motsatser finnas, synes det vara ett svalg befäst mellan arbeterskorna på det ena och det andra stället. De hyfsade vilja ej ha något att göra med de andra, och dessa senare undvika helst de förra. Här är en verklig rangskillnad, grundad på uppförande och hyfsning, för handen.

Söker man sedan att utreda orsakerna till att förhållandena kunna gestalta sig så olika t. o. m. inom samma, kanske ej mycket stora samhälle, stöter man ovillkorligen på följande omständigheter.

1) Yrkets beskaffenhet. Ett smutsigt, vedervärdigt arbete eller ett sådant, som erbjuder relativt hög risk för hälsan, synes ägnadt att förråa tonen. Ett arbete, där stark hetta undergräver nervsystemet, synes också verka förslappande på sedebegreppen.

2) Osjälfständigheten hos arbeterskorna, som gör att den nykomna så lätt absorberas af den på arbetsplatsen rådande tonen. Orsaken därtill är väl dels det enformiga, mekaniska arbetet, som ej är ägnadt att utveckla själfständighetskänslan, dels det omogna, utvecklade tillståndet hos de minderåriga, hvilka ofta direkt från skolbanken göra sitt inträde i fabriksvärlden och för hvilkas fortgående utveckling ingenting göres. Hvad förstånd, omdöme och intressen beträffar, få de stanna af i växten, under det att omgifningen ostörd får tillföra dem intryck från områden, där det utvecklade barnet alls intet har att göra.

3) Sammanblandningen af manliga och kvinnliga arbetare. En erfarenhet man på många ställen, äfven i utlandet, gjort är den, att på sådana arbetsplatser, där könen hållas åtskilda, är införandet af en hyfsad ton långt lättare än där arbetare af olika kön äro sammanblandade.

4) Ledningens intresse för frågan. Detta kan göra mer än alla de öfriga omständigheterna till sammantagna. Finner man ett arbetsställe, där de sedliga förhållandena äro relativt goda, kan man vara säker på att öfver det hela står en human, insiktsfull och stark

ledning. Där de äro utprägladt dåliga, åter, skall det snart visa sig, att den öfversta ledningen uteslutande betraktar sin personal från synpunkten af arbetskraft, hvarför förmän och liknande utan svårighet kunna taga sig de friheter mot arbeterskorna de ha lust till. Men därmed är "tonen" gifvetsvis anslagen. Det kan gå så långt, att för en ung kvinna, som ej vill gifva sig själf till pris, intet annat val finnes än att nedlägga arbetet och därmed mista sitt lefvebröd.

En aktningvärd arbetareänka blef af denna anledning tvungen att taga sin 20-åriga dotter, en skicklig arbeterska med god förtjänst, bort från ett sådant arbetsställe, och det fastän icke tillfälle till annan förtjänst fanns att få på platsen. "Men förr ska vi bägge svälta ihjäl", sade hon till mig, "än jag släpper flickan dit igen."

Arbetsställen finnas sålunda, där vuxna kvinnor ställas i valet att mista sitt arbete och därmed utsättas för nöd eller att gå moraliskt under. Hur kan man då vänta, att obefästade minderåriga skola kunna komma helskinnade genom skärselden? Kan det försvaras, att, såsom nu sker, låta dem reda sig själva bäst de kunna? Borde icke ansvaret för äfven de sedliga förhållandena genom lag påhvila arbetsgifvaren, och borde icke de minderårigas sedlighet ligga lagstiftningen lika varmt om hjärtat som deras kroppsliga hälsa?

* * *

De kommitterade, som haft att framlägga förslag till ny fabrikslag, ha glädjande nog ej lämnat denna viktiga fråga alldeles obeaktad. I § 13, som handlar om skyddsstadganden beträffande de minderåriga, finnes också följande bestämmelse: "Arbetsgifvare vare pliktig tillse, att arbetet ej — — — medför våda i sedligt afseende."

Så försiktigt som denna bestämmelse än är affattad och ehuru den ej yrkar på straffansvar för öfverträdelse, har den dock ej undgått anmärkningar från sådant håll, som haft att uttala sig öfver betänkandet. Man har velat nedsabla den med påståendet att en sådan fråga låge utom området för skyddslagstiftningens uppgifter samt att den tillika vore omöjlig att genomföra.

I länder med mera framskriden skyddslagstiftning än vår har man dock icke funnit sådana bestämmelser obehöriga utan genom lag fastslagit arbetsgifvarens ansvar. I flera länder har det sedliga skyddet också utsträckts till att omfatta vuxna kvinnor. I den tyska Gewerbeordnung t. ex. (§ 120 b) förpliktas arbetsgifvaren att sörja för det anständighet och goda seder iakttagas på arbetsplatsen, och, såsom särskildt viktig bestämmelse för att nå detta, förordnar lagen, att manliga och kvinnliga arbetare skola, så vidt möjligt, hållas åtskilda. Beträffande särskildt de minderåriga ålägges arbetsgifvaren i samma lagrum, att såväl vid inrättandet af arbetsrummet som vid anordningen af arbetet taga i lika mån hänsyn till den minderårigas sedlighet som till hans hälsa.

Enligt våra erkända mönster på skyddslagstiftningens område kan frågan således icke sägas ligga utom denna lagstiftnings kompetens, och följaktligen bortfaller den andra anmärkningen, att sådan sak skulle vara omöjlig att

genomföra, ty hvad som är nödvändigt måste också vara möjligt. Erfarenheterna från de goda arbetsställen vi ha visa, hvad en god ledning betyder också för denna fråga.

De ekonomiska intressena visa i vår tid en tendens att intaga en allt-dominerande ställning, men då vårt lands framtid icke uteslutande bör byggas på ekonomisk utveckling, måste vi kunna vänta, att lagen, i striden mellan denna och de socialt-etiska intressena, med kraft häfdar den ideella ståndpunkten.

Ett regeringsförslag, byggdt på berörda betänkande, är efter förljudande snart att emotse. Det är att hoppas, det sedlighetssynpunkten däri funnit ett åtminstone lika stort beaktande som omsorgen om de minderårigas lif och lemmar, hvilket den ingalunda har fått i kommittébetänkandet.

M. Anholm.

Stadsfullmäktigevalen i Stockholm.

BERTHA WELLIN.

Det resultat af stadsfullmäktigevalen, som vi denna vecka äro i stånd att meddela, är tredje kretsens inval af syster Bertha Wellin. Valet, som förrättades fredagen den 8, utföll med afseende på den af de moderata där uppställda kvinnliga kandidaten såsom väntadt var — syster Bertha Wellin gick in på fjärde platsen.

Bertha Wellin, född 1870 på Öland, är sjuksköterska och ägnade sig redan vid unga år åt denna verksamhet. År 1895 blef hon medlem af Sophiahemmet, där hon kvarstod till 1906. Under denna tid tjänstgjorde hon dels som översköterska vid lasarettet i Falun, dels som operationssköterska; vid Serafimerlasarettet i Stockholm har hon tjänstgjort som översköterska på den manliga kirurgiska afdelningen. Under sin verksamhet som översköterska har hon vetat göra sig allmänt omtyckt af såväl läkare som patienter och kamrater.

Inom barnavården och fattigvården har syster Bertha nedlagt ett ytterst erkännansvärdt arbete. Så t. ex. var hon den första föreståndarinnan för fattigvårdsförbundets barnavårdsbyrå, hvars arbete hon ordnade och med otrolig energi skötte under de svåraste förhållanden. På denna post stod hon i två år och övergick därpå till F. V. O:s registerbyrå, hvars arbete hon en tid från dess början ledde. Där slutade hon emellertid 1911, då hon kallades att hjälpa fröken Estrid Rodhe med redigeringen af den då nystartade Svensk sjukskötersketidning. När fröken Rodhe sedan dog i augusti 1911, blef det

Bertha Wellin, som fick överta tidningen, och hon är nu dess ansvariga utgifvare.

Sedan 1909 är hon äfven ledamot af styrelsen för Allmänna försörjningsinrättningen.

Genom sitt samvetsgranna, dugliga och energiska arbete på skilda områden har Bertha Wellin dokumenterat sig på ett sätt som borgar för att kvinnorna i henne få en fullgod representant inom Stockholms stadsfullmäktige.

Riksdagen.

Lördagen var de ecklesiastika ärendenas dag i riksförsamlingen. Anslagsfrågorna rörande Högre lärarinneseminarier och statens samskolor afgjordes då bland andra; likaså hrr Söderberghs och Lundells motioner om anslag till undervisning i huslig ekonomi vid de enskilda läroverken.

Statsutskottet hade tillstyrkt k. m:ts förslag till stat för Högre lärarinneseminarier, kr. 76,350, men ej bifallit föreslagen höjning af rektors hyresersättning, ett beslut som äfvenledes af kamrarna stadfästes.

Till expenser vid Högre lärarinneseminarier hade k. m:t begärt 2,000 kr., hvilket statsutskottet nedsatt till 1,000, ett beslut som af bägge kamrarna bifölls.

Angående understödet till enskilda lärarinneseminarier stannade kamrarna i skiljaktiga beslut. Regeringen hade begärt höjning af statsunderstödet från 20,000 kr. till 36,000 kr. Utskottet hade nedprutat summan till 34,200 kr., under det att fyra reserver, hrr Lindblad, Thorsson, Rydén och Lindberg, velat sätta anslaget till 30,000 kr. Andra kammaren biföll nu reservationen, då däremot Första kammaren antog utskottets hemställan.

Åt lärarinnepersonalen vid statens samskolor hade k. m:t föreslagit en tillfällig löneförbättring, 500 kr. till ordinarie första lärarinnor. Statsutskottet hade emellertid tillstyrkt endast 50 kr. för första lärarinna i första lönegraden, 350 kr. för lärarinna i första lönegraden och 50 kr. för lärarinna i andra lönegraden. Bägge kamrarna biföllo utskottets förslag.

I Första kammaren hade hr Söderbergh och i Andra kammaren hr Lundell motionerat om anslag till en fortsättningskurs i praktiska och husliga ämnen vid de enskilda flickläroverken. Motionerna, till hvilkas motivering anförts ungefär de synpunkter prof. Lundell framkommit med vid flickskolemötet i Falun förliden sommar och senare vid ett sammanträde af Kvinnornas diskussionsklubb i Stockholm, på sin tid omnämndt i Dagny, hade afstyrkts af statsutskottet, hvarvid dock utskottet uttalat sig för önskvärdheten af en utredning i frågan. Båda kamrarna afslogo motionerna i enlighet med utskottets hemställan. Återstår nu att se huruvida en utredning förr eller senare kommer till stånd. Vi ha då att motse ett upptagande af de famösa argumenten mot de unga flickornas studentexamen, betonandet af den specifika "kvinnliga" utbildning, som staten bör understödja m. m., m. m.

Frågan förtjänar att i annat sammanhang behandlas.

Glimtar ur Käthe Schirmachers

"Das Rätsel: Weib."

Mannen skapade världen efter sitt beläte, skar till den efter sitt mått, inrättade den för sig.

Han uppenbarar sig helt i sina verk, och sedan världens begynnelse har han oförbehållsamt skildrat och utbasunat sig, ty för det första var han betagen af sig själf och för det andra kunde han säga till och med det värsta om sig, det gjorde honom ingenting. Mansmoralen faller alltid ner på fötterna, om den också gör ett hopp från kyrktornet. Allt godt har han sagt om sig, och ingenting dåligt har han förteget.

Mannen var mänskan kort och godt, mänsköväsendet, som det skall vara, normen; kvinnan var annorlunda, icke normen, icke det normalmänskan lika, bekanta och förtrogna. Kvinnan var annorlunda, alltså förbluffande, sällsam, hemsk, framför allt undermålig, ty hon kunde, hon fick ju icke hvad mannen kunde och fick, han som var skapelsens norm och mått och krona.

Kvinnornas lif är en enda väntan. Ingenting är mer angripande, ingenting gör nervösare än att — beständigt vänta. Men för detta kön gjordes väntan till lifsuppgift.

Kärlekens stjärna.

En hvardagstragedi.

De stodo vid fönstret i öm omfamning, ett förlovadt par. Då lyste en klar stjärna på firmamentet, och han hviskade: "Det är kärlekens stjärna."

Året därpå. "Ser du kärlekens stjärna?", frågade hon; då log han öfverseende och förströdt.

Några år efteråt: "Du kallade den kärlekens stjärna", sade hon.

"Prat, kärlekens stjärna, ge mig att äta."

Och den illegitima modern?

Hon finner sina domare i de illegitima fädernas släkte. Det må väl kallas ett briljant infall.

Språket känner här bara kvinnliga syndare och lagen bara manliga domare.

Om inrättandet af en högtkultiverad, hygieniskt tillfredsställande och fullkomligt korrekt prostitution ha herrarna redan på många allvarsamma kongresser lika allvarsamt som uppriktigt underhållit oss.

Genom eget arbete fria, oberoende, rent af inflytelserika kvinnor — det är samhällsordningens största revolutionärer; däraf det hat, med hvilket de förföljas.

Och inte endast af mannen. De lifegnas kör faller in: De rycka brödet ur munnen på den käre! — Arma lamm.

Den gamla kvinnan borde man helt enkelt slå ihjäl. Möter jägaren en dylik varelse, så är det förbi med hans jakt.

Söker kulturmannen i alla kulturland ett skällsord *ab imo pectore*, så lyder det: käring.

Inom sin egen sfär fann han ingenting af nöjaktig smädelsestyrka.

"Altweibertod."

Välsmakande, smärtfritt, ofelbart.

Nyaste medel mot sega svärmödrar och andra onjutbara kvinnspersoner.

Fås i alla bättre apotek.

(På det bör man kunna göra sig en förmögenhet!)

Jag kommer ihåg en bankett af själförsörjande kvinnor. Många buro smycken. "Le métier paraît

lucratif", sade min granne. — "Ce n'est pas le métier, c'est l'homme".

Kvinnan bör... kvinnan måste...

Det gäller äfven "damen". Hon tror det bara inte, ty hennes frisyrer hindra henne att tänka.

Kvinnan bör... kvinnan måste... hela världen genljuder däraf sedan årtusenden på alla språk. Ett sådant underofficersrytande, ett sådant virrvarr af kommandon, fordringar, önsknningar — rekryterna drillas bra.

"Soldatmisshandlingar" förekomma äfven här; löjligt lindriga äro straffen äfven här (annars skulle ju den äktamanliga officerskårens anseende ta skada).

Kasernblommor frambringas här af de största män, och alla små upprepa dem förtjusta.

Men kvinnan förblir lifvet igenom rekryt.

Ifall hon inte blir — regementets dotter.

Den kvinna, som känner denna värld, känner mannen.

"Die Männerwelt", "the man made world", "la loi de l'homme" — tre stående beteckningar. De äro i ingen bemärkelse smickrande.

Hopplös underordning strider mot den mänskliga naturen.

Gåtans lösning — det är mycket enkelt. Kvinnan är en gåta bara för den som icke betraktar henne som människa.

Från allmänheten.

Kära Dagny!

Jag kan ej underlåta att tacka redaktionen, som så välvilligt understödt mina forskningar efter en jordmece-nat. Ända från Blekinges fagra kust kom det glada budskapet från en förstående själ, som ömmade för dalstugans belägenhet och min jordlängtan. Om jag också af praktiska skäl tyvärr måste afstå från det älskvärda erbjudandet, har jag fått ett moraliskt stöd för mitt försök att rädda den hotade stugan.

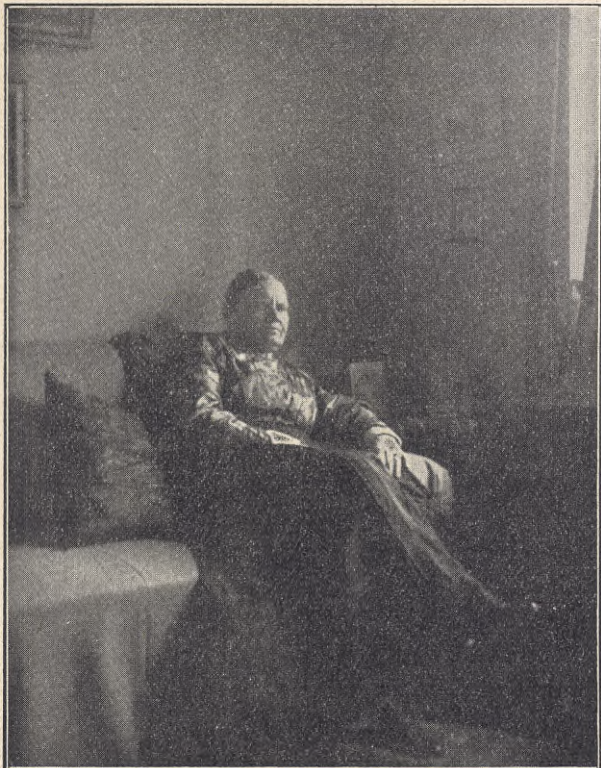
Jag tror också, att Dagnys läsekrets är den rätta miljön att i ett sådant fall finna resonans. Och min individuella lösning af problemet: "själförsörjande bildade kvinnors hvilohem" har väckt genklang på många håll, att döma af sympatyttringar jag fått mottaga. Nog finnes det bland svenska kvinnor många jordägare och å andra sidan stugbyggare, som borde finna hvarandra. För deras skull gläder jag mig åt, att min vädjan ej förklingade ohörd. Må de däraf hämta mod att realisera sina drömmar.

Att i vår jäktande tid ge sig ro att lyssna till en sådan vädjan, att göra allvar af ögonblickets stämning, att orka visa sin sympati i handling är ett sällsynt exempel, som också förtjänar efterföljd, och därför har jag ej velat behålla detta för mig själf.

Naima Sahlbom.

Själförsörjande bildade kvinnors hvilohem. För någon tid sedan utsände styrelsen för S. B. K:s hvilohem en liten broschyr med anmodan till mottagaren att teckna bidrag till en föreningens "egnahet. Redovisningslista finnes tillgänglig hos fröken Walborg Lagerwall, Birgerjarlsgatan 5, som fortfarande tack-samt mottager bidrag till egnahemsfonden.

Hélène de Ron.

HÉLÈNE de RON.

För ett par veckor sedan afled i Stockholm den i vida kretsar såväl inom som utom Sverige kända och uppburna lärarinnan i franska språket Hélène de Ron. Med henne bortgick en i många afseenden märklig kvinna, ovanligt kunskapsrik inom det kall, hvaråt hon de senaste tjugu åren ägnat sig, och en vördad "caput" för den gamla släkt hon tillhörde. Lifvet hade behandlat henne hårdhänt nog, men hennes mångskiftande öden och sällsynta begåfning hade af henne format en storstildad karaktär, en fascinerande och förfina personlighet, oförgätlig för dem, med hvilka hon kom i beröring.

Hélène de Ron var från de ödsliga, norrländska skogarna.

I Helsingland, i en del af Alfta sockens finnskog, som gränsar till Dalarna och hvars område till stor del befinner sig inom de angränsande dalasocknarna Rättvik och Svärdsjö, ligger det gamla järnbruket Svabensverk i en sänka på en platå mellan 7 à 800 fot öfver hafvet, omgifvet af berg och dystra barrskogar. Förr ändå mera än nu gjorde brukets belägenhet samfärdseln besvärlig åt alla håll och på de oländiga stigarna voro transportförhållandena af brukets produkter till sjöhamn tunga och besvärliga.

"Sådan var omgifningen och den dystra, vilda naturen, i hvilken min första barndom förflöt. Klimatet var hårdt, sen vår, tidig höst, mycket kalla vintrar med veckors lång kyla af 20 gr. och däröfver", så

skrifver i en påbörjad självbiografi Hélène de Ron om sitt barndomshem.

Hélène de Ron var född den 18 juli 1840 och dotter till brukspatronen Jacob de Ron (ägare af Svabensverk) och hans maka, bergsmansdottern Eva Fahlström. De första nio barndomsåren förflöto på Svabensverk. I Stockholm vistades familjen sedermera till 1863, då föräldrarna, äldste sonen och dottern Hélène bosatte sig i Paris. Fadern ägnade sig där åt affärsverksamhet, och hans dotter var honom behjälplig på hans kontor.

Kom så det olyckdiga året 1870 med Paris' belägring, dess umbäranden och ångest. Hélène kunde ej utan den största sinnesrörelse berätta om dessa minnesrika dagar, då brödransonen mättes ut för hvarje dag, då under ovanligt stark kyla bränslet tog slut, så att många familjer måste hugga sönder sina möbler för att elda med. För hvarje dag nådde tyskarnas bomber allt närmare kvarteret, där de Rons bodde. Under tiden låg Hélènes far illa sjuk, och man väntade blott att hvilken dag som helst tvingas att undan granatskärfvorna flytta honom ned till källaren — redan så många af deras vänners tillflykt. Just då upphörde emellertid beskjutningen, och familjen de Ron kunde stanna i sitt hem. Men till följd af alla försakelser dukade den sjuke fadern under och afled den 12 febr. 1871.

Redan några år förut hade sonen Gustaf de Ron etablerat en agentur i Paris för svensk trä- och järnexport. Och då han efter krigets slut blef representant i Frankrike för firman A. W. Frestadius, tog han Hélène som medhjälpare i affären, hvilken genom de båda syskonens, och icke minst Hélènes, stora arbetsförmåga och skicklighet snart fick ett betydligt uppsving.

Hélène räckte emellertid till ej blott för sitt trängna kontorsarbete utan utövade dessutom tillika med sin fina och älskvärda mor det behagligaste värdnenskap i sitt hem. De skandinaver, som under åren mellan 60- och slutet af 80-talet vistades i Paris, ha oförgätliga minnen af den gästfrihet, förfining och välvilja, som mötte dem i det de Ronska hemmet.

När Hélènes bror hastigt afled år 1882, inträffade emellertid en vändning i hennes lif. Hennes förut själfständiga och medbestämmande ställning inom affären blef med de förändrade förhållandena ej längre densamma.

Efter få år lämnade hon därför sin befattning och upprättade ett pensionat. Kändt och aktadt som det de Ronska namnet var, blef pensionatet en eftersökt tillflykt för gäster af alla nationer, och Hélène vann många vänner för lifvet bland sina pensionärer. Aldrig sparade hon någon möda för att hjälpa dem

till rätta, och hennes utomordentligt ingående kändedom om de franska förhållandena, hennes mångsidiga bildning och tillmötesgående välvilja gjorde henne till en intressant ledsagarinna bland världsstadens sevärigheter och till en ovärderlig hjälp genom svårigheterna. Att en dylik verksamhet ej i längden skulle bära sig för Héléne, inser emellertid hvar och en som känt henne och hennes frikostiga väsen. Det blef också endast ett par år, som hon ägnade sig åt denna uppgift.

År 1891 i augusti flyttade Héléne med sin mor hem till Sverige. Hennes djupa insikter i franska språket och hennes litterära bildning kommo nu väl till pass. Hon lyckades att — ehuru mer än 50-årig — bryta sig en ny bana och för framtiden skapa sig en varaktig verksamhet, i det hon, från 1892 till 1910, var anställd som språklärlarinna vid åtskilliga flickskolor i Stockholm samt utövade enskild undervisning i hemmet. Många äro de bland hennes elever, som för henne bibehållit en vänskap, som räckte långt efter skoltiden, och deras varma tillgifvenhet tog sig ett vackert uttryck i den stora anslutningen till firandet af hennes 70 år.

Att en person med så lifligt temperament och själfständig läggning som Héléne de Ron skulle ha svårt att följa metodiska lagar, förstår man lätt. Få voro ej heller de stötestenar, som mötte henne under de första undervisningsåren, men hon var alltför intelligent att ej anpassa sig efter krafven, dock aldrig på bekostnad af sin personlighet. Hon ägde stor förmåga att rycka lärjungarna med sig, särskildt intresserade hennes undervisning mer försigkomna elever, hvilka bättre förstodo och uppskattade hennes allmänbildande och mycket lifliga lektioner.

Skolarbetet hindrade emellertid ej Hélénes arbetsifver och mångsidiga begåfning att ägna sig åt ett intresse, som under de senare åren starkt sysselsatte henne, nämligen fortsättandet af de släktforskningar hennes aflidne broder, doktor Martin de Ron, påbörjat. Efter mycken möda och med okuflig energi lyckades hon upprätta en fullständig, ända till 1300-talet gående stamtafla öfver sin intressanta och vidt utgrenade släkt, som var befryndad bl. a. med släkterna von Imhoff och von Breda och hvars stamträd har sina rötter i Tournay, på gränsen mellan Frankrike och Nederländerna. Hon yttrade ofta halft allvarligt, halft skämtsamt att detta verk var hennes testamente åt släkten.

Innehållsrika voro Héléne de Rons öden, och ej mindre intressant var hennes personlighet. Född i den karga Helsinglandsnaturen hade hon i sin karaktär drag, som ledde tanken till nordisk kraft och kärfhhet. Särskildt torde hennes barndom ha rönt intryck af landskapets natur. Hon berättade att fem veckor före hennes födelse gick en härjande vattufloed öfver Svabensverk. Hennes far var frånvarande vid detta tillfälle, men moderns rådighet, sinnesnärvaro och mod räddade situationen. Hon organiserade den

första hjälpen, då alla andra förlorade hufvudet, och det är nog ej omöjligt att denna tilldragelse äfven haft inflytande på barnet, som väntades.

Hur annorlunda skulle ej söderns soliga land, Paris och lifvet där inverka på den unga, intelligent flickans starka och mottagliga temperament. Det var nog denna förening af nordiskt allvar och sydlänska eld, som gjorde henne till den säregna och fångsländ personlighet hon var. Ett stort nöje var att i den trängre kretsen höra henne "kåsera", en konst, som hon utövade med äkta gallisk esprit och som hon ju äfven lärt i kåseriets hemland. Hennes iakttagelseförmåga var stor och skarp, hennes uppfattning klar och icke så litet humoristisk. I sin ungdom studerade hon komposition vid Musikaliska Akademien, och hennes omdömesförmåga i fråga om konst — ytterligare uppodlad under Parisåren — var liflig och träffande. En af hennes närmaste vänner, en känd konstnärinna, har sagt om henne, att hon väl kunnat försvara sin plats som musik-, konst- och teaterkritiker. Men hon föraktade ej heller lifvets materiella sidor. Vid de små fester, som hon ibland för sina närmare vänner anordnade i sitt hem, utvecklade hon som värdinna och husmoder en oförgätlig charme. — Bäst af allt var dock hennes varma hjärta, som ömmade för hvarje lidande och fann sin bästa glädje i andras fröjd. Stor hjälpsamhet utövade hon i tysthet, ej sällan mer än hennes tillgångar medgåfvo.

Efter en lång, ofta mödosam arbetsdag, med ärlig sträfvan att till det sista fylla sin plats fick hon, ännu ung till sinnet, gå bort utan att möta en bruten människas sorgliga ålderdom. Lugnt och fridfullt insomnade hon tisdagen den 27 februari i samma lilla hem, som hon bebott allt sedan återkomsten från Paris och där hennes mor dött före henne.

En vidsträckt krets af gamla och unga, kamrater och lärjungar stå djupt gripna vid Héléne de Rons bortgång och känna saknadens tomhet efter en kär vän, en i många afseenden märklig personlighet.

Annie Boman.

Kvinnokongressen i Berlin.

Några ledmotiv och karaktäristiska drag.

Anledningen till kvinnokongressen i Berlin gaf den stora utställningen "Die Frau in Haus und Beruf" i Zoologische Gartens utställningsbyggnad och hvilken omfattar alla möjliga grenar af kvinnlig verksamhet. Genom denna utställning väcktes naturligtvis i stora kretsar intresse för kvinnorna och deras arbete, och det var säkert högst välbetänkt af de ledande att begagna detta nyväckta intresse för att göra en större allmänhet bekant med kvinnorörelsens sträfvan, uppgifter och mål.

Kongressen blef sålunda ett slags kommentarie till utställningens åskådningsmaterial, och många frågor på dess program voro direkt valda med tanke på densamma.

Detta gällde egentligen ämnena för förmiddagssammanträna, af hvilka de flesta också rörde kvinnan i hemmet och yrkena. Det direkta sammanhanget visades äfven därigenom, att på eftermiddagarna anordnats förevisningar under sakkunnig ledning af de delar af utställningen, som förmiddagens föredrag och diskussion afhandlat.

Genom alla de föredrag och diskussioner som förekommo om kvinnoarbetet, gick som en röd tråd att man icke finge anse, att allt vore bra som det är och att kvinnorna icke på de olika områdena af förvärfarbetet finge uppträda som en konkurrent, hvilken underbjöde mannen, utan som en dugande jämbördig arbetskamrat åt honom. Lösen var ständigt: bättre utbildningsmöjligheter, större rättigheter för kvinnor.

Ett af kongressens syften var också att låta så stora kretsar som möjligt komma till insikt af dessa krafs nödvändighet. Och i det fallet tyckas kongressens anordnare lyckats. I den deltagande delegerade och talarinnor från alla möjliga tyska kvinnoöreningar, de socialdemokratiska fackföreningarna undantagna. Där voro representerade katolska och judiska kvinnoöreningar såväl som protestantiska, arbeterskeföreningar såväl som lärarinneföreningar och akademiskt bildade kvinnors föreningar, sjuksköterske- såväl som kontoristföreningar, etc. Och åhörarnas antal beräknas till 5,000, då flere af föredragen höllos två gånger, och bland dem voro arbeterskor såväl som kvinnor af de högsta aristokratiska kretsar. Intresset för kongressen försvagades ej under veckans lopp, tillströmningen blef i stället för hvar dag allt större.

Hvad nu förmiddagsföredragen beträffar, så rörde såsom nämnts många af dem de olika kvinnoyrkena. I enlighet med kongressens plan lämnades dock icke en översikt eller beskrifning af kvinnornas arbete på respektive områden, utan man sysselsatte sig med lösningen af problem, hvilka sammanhånga med dessa kvinnornas arbeten.

Så t. ex. i afseende på första ämnet på programmet, "den husliga ekonomien och kvinnoörelsen", uppehöll sig en talarinna vid reformerandet af det husliga arbetet, bl. a. vid möjligheterna och fördelarna af hus med ett gemensamt kök (liknande Hemgården här i Stockholm). En annan talarinna hade värdesättningen af husmoderns arbete till ämne för sitt föredrag.

Vid en annan fråga: "kvinnornas arbete i landthushållningen" redogjordes visserligen för den stora andel den tyska landsbygdens kvinnor taga i detta arbete, både i sin egenskap af husmödrar, tjänarinnor och arbeterskor för dagspenning. Men hufvudvikten lades dock på frågan, huru de skola kunna bibehållas i detta arbete, sedan äfven på detta område de mer patriarkaliska förhållandena börja försvinna och massproduktionen ställer andra anspråk på arbetsförhållandena.

Det var emellertid icke blott de praktiska arbetsområdena, jämte de nämnda äfven industri, handverk, konstslöjd, och de problem de erbjuda för där arbetande kvinnor, som afhandlades, utan äfven intellektuella yrken. "Hvarföre hafva vi eftersträfvat tillträde till de akademiska yrkena?" var sålunda en af frågorna på programmet

och en talarinna framhöll de psykologiska skälen, många kvinnors inre trängtan efter ökad vetande, efter forskning och inträngande i naturens och livvets gåtor. En annan talarinna framhöll de praktiska skälen för kvinnors akademiska studier, behovet af kvinnliga läkare, af kvinnliga lärare på de högre stadierna, af akademiskt bildade kvinnor inom det sociala arbetet såsom yrkesinspektriser, bostadsinspektriser, af kvinnliga advokater till hjälp åt kvinnor etc.

Af stor betydelse var det inlägg i denna fråga, som gjordes af den frisinna teologen geheimerådet Harnack, som bestämdt uttalade sig för kvinnans tillträde icke blott till de akademiska studierna utan äfven till akademiska tjänster.

Skådespelerskornas ställning var upptagen på programmet. Detta är en fråga som står på dagordningen i Tyskland, och det tyckes som om det existerade ett verkligt skådespelerskeproletariat. Det göres stora ansträngningar för att få till stånd en lag i frågan, och Tyska Kvinnornas Nationalförbund har tillsatt en särskild kommitté för att arbeta för frågan. För dennas ställning redogjorde på ett utmärkt sätt frau v. Bülow, änka efter den framstående bekante musikern Hans v. Bülow, och hon meddelade en mängd upprörande detaljer från genomsnittsskådespelerskornas kamp för tillvaron.

Samma dag var också sjuksköterskornas ställning och kraf före, och behandlades af representanter för de olika sjuksköterskeorganisationerna, de katolska systrarna, diakonissorna och Röda Korsets sjuksköterskor.

På sista dagens sammanträde var ämnet "kvinnan i det offentliga lifvet" uppe, och sedan kvinnans uppgifter i det kommunala lifvet afhandlats kom man till punkten: "kvinnan och politiken".

Man märkte, att detta var ett brännbart ämne och att det låg en viss oro i luften. Trängseln i salen var värre än någonsin. De flesta af talarinnorna i denna fråga skilde sig också från dem, man förut haft tillfälle höra på kongressen. Det låg något agitatoriskt hos dem, och deras uppträdande visade, att de voro vana att tala inför stora församlingar.

Den första, som uppträdde, var frau Minna Cauer, en af den tyska kvinnoörelsens veteraner. Många af Dagnys läsare erinra sig helt säkert från sommarens rösträttskongress den gamla damen med det intressanta utseendet, de djupt liggande ögonen med de mörka ringarna, den vemodiga och inspirerade blicken. Vid sitt uppträdande i Berlin gjorde hon nästan intryck af en Sibylla. Det verkade gripande, då hon på några uppmaningar från församlingen att tala högre, förklarade att hon nyss kommit upp från sjukbädden och att hvarje ord var en ansträngning för henne. Detta oakadt talade hon länge och med lif och glöd för den sak hon gjort till sin, talade för allmän, lika och direkt rösträtt och valbarhet för kvinnor liksom för män.

Den likaledes från Stockholmskongressen kända frau Lindemann var också en af talarna. Hon hade åtagit sig den otacksamma uppgiften att försvara eller åtminstone förklara de engelska suffragetternas uppträdande, om hvil-

kas svåra mandater Berlintidningarna just den dagen innehållit härresande skildringar. Frau Lindemann tog dock bestämdt afstånd från suffragettpolitiken, men försökte visa dels att tidningarnas skildringar vore färglagda, dels det storartade i dessa kvinnors ihärdighet och offervillighet. Det var en otacksam uppgift frau Lindemann åtagit sig, men äfven den mest ifriga antisuffragett måste erkänna att hennes uppträdande var ytterst behagligt och kvinnligt, att hon själf verkade allt utom suffragett.

Det sista ämnet var "Kvinnornas ställning till och samarbete med partierna", och om detta talade representanter för tre af de borgerliga partierna: centrum (katolikerna), de nationalliberala och det framstegsvänliga folkpartiet (de frisinna). Ehuru den politiska kvinnorörelsen i Tyskland icke på långt när är en så brännande fråga som hos oss, och många af de ledande kvinnorna anse, att man först måste försöka skaffa sig kommunal rösträtt, hafva kvinnorna dock börjat samla sig i olika partigrupper och arbeta för stärkandet af sina respektiva partier. Särskildt äro de frisinna kvinnorna verksamma inom sitt parti, och vid senaste riksdagsvalen arbetade de lifligt för de frisinna kandidaterna. Genom att understödja partiet och arbeta för dess syften vilja kvinnorna dels skaffa sig insikter på det politiska området, dels vinna sina manliga partikamrater för sig. Här som i så många andra fall se vi huru klokt och målmedvetet de tyska kvinnorna gå till väga.

De vackraste minnena af den intressanta kongressen har jag från de stora kvällsmötena. Genom de olika talarinnornas tal gick, huru olika än deras världsåskådning kunde vara, en ton af gemensamhet i mål och sträfvan: Allas gemensamma sträfvan efter anpassning i de förändrade förhållandena inom det ekonomiska och sociala lifvet, allas gemensamma önskan att finna nya och välsignelsebringande former för det kvinnliga kulturinflytandet.

Intrycket af denna varma gemensamhetskänsla hade man starkast kanske den aftonen, då representanter för de tre religionerna, den evangeliska, den katolska och den judiska, talade om kvinnan i det kyrkliga och religiösa lifvet, och samtliga hälsades med förståelse och sympati af ordföranden dr Gertrud Bäumer.

Eller den sista aftonen, då Gertrud Bäumer på sitt älskvärda sätt talade om kvinnorörelsens betydelse för den personliga kulturen och skildrade den nya kvinnotypen, som så småningom skall träda fram och i sig förena de gamla idealen med de nya.

Då förstod man, för att med en liten omskrifning citera Thorilds bekanta ord, att hos alla dessa kvinnor den lilla olikheten af religion, samhällsställning, nationalitet "är blott en skugga mot den stora likheten af förstånd och hjärta, det är af mänsklig dygd och värdighet".

Maria Cederschiöld.

Opinionsmöte i Stockholm i moderskapsförsäkringsfrågan.

Att det af de sakkunniga framlagda förslaget angående moderskapsförsäkring väckt den största uppmärksamhet — och kritik — från deras sida, som förslaget närmast berör, nämligen arbeterskornas, blef fullt klart genom det stora opinionsmöte i Folkets hus i Stockholm, som onsdagen den 6 mars utlysts af Socialdemokratiska kvinnokongressens arbetsutskott, Svenska föreningen för moderskydd och sexualreform, Socialdemokratiska kvinnornas samorganisation och Typografiska kvinnoklubben. Den stora A-salen var till sista plats fylld, öfvervägande af en kvinnlig publik, som med spänd uppmärksamhet följde inledningsföredragen och debatten.

Att några särskildt nya synpunkter icke framkommo är naturligt, då redan så mycket skrivits och uttalats i denna sak. Som det var, framhölls emellertid med kraft af skilda talare de orimligheter och svagheter, som häfta vid förslaget. — Dr Ada Nilsson höll, ur läkarsynpunkt, en skarp vidräkning med den ringa sakkunskap i fråga om rent fysiska faktorer, som spela in vid ordnandet af moderskapsförsäkringen, som förslaget visar — naturligt nog, när ingen läkare och ingen kvinna här fått träda in som sakkunnig. Men just mot detta måste man ju opponera. Starkt betonade hon äfven det ytterligt olämpliga i att sätta åldersgränsen så lågt som till 15 år, något som ju förut ifrigt framhållits och som Fredrika-Bremer-Förbundet i sin skrivelse till konungen så väl motiverat.

Fröken Ida Johansson uppehöll sig främst vid det oriktiga i att försäkringsbördan uteslutande lagts på kvinnorna och männens ansvarsskyldigheter härvidlag alldeles undanskjutits.

Fru Agda Östlund, som höll det sista af de tre inledande föredragen, betonade särskildt det orimliga i att försäkringen begränsats ensamt till industriarbeterskornas klass. Skulle obligatorisk moderskapsförsäkring införas, skulle det gälla alla kvinnor.

Diskussionen, där den förslaget skarpt kritiserande uppfattningen nästan uteslutande framträdde, blef särdeles långvarig. Till sist enade sig de närvarande om att antaga nedanstående resolution:

Rörande det betänkande angående införande af moderskapsförsäkring, som är afgivet i december 1911, uttalas å offentligt möte den 6 mars 1912, utlyst af Soc. dem. kvinnokongressens arbetsutskott, Svenska föreningen för moderskydd och sexualreform, Soc-dem. kvinnornas samorganisation och Typografiska kvinnoklubben följande:

Ehuru vi väl veta att föreliggande förslag är framkommet för att man nu först och främst måste förskaffa barnsängsunderstöd åt de kvinnor, som af lagen förbjudas arbeta, så måste dock flera bestämmelser i förslaget framkalla betänkligheter.

Det måste anses oegentligt att stadga inbetalningsplikt för en ålder lägre än äktenskapsåldern.

Arbeterskan blir beröfvad bidrag efter allt för kort tid, om hon ej kvarstår i arbetet. Hon kan t. ex. bli föremål för en ofrivillig arbetslöshet genom indrag-

Allm. Pensionsförsäkringsbolaget, Stockholm,

meddelar till särdeles billiga premier:
Lif-, Blandade Lif- & Kapital- samt Barnförsäkringar
Liberala invaliditetsbestämmelser.

Bolaget ansvarade den 31 dec. 1911 för en lifförsäkringssumma af
39,650,951 kronor.

Sprid DAGNY!

ning af arbetskraft, genom längre tids sjukdom, genom lockout eller strejk, eller ock komma utanför försäkringslagens skydd genom övergång till mindre industriellt företag.

Fara föreligger att ytterligare försämring å arbetsmarknaden för kvinnor i de industriella yrkena — framför allt i de yrken, där såväl män som kvinnor äro anställda — kan följa af arbetsgifvarnas bidragsskyldighet. All särslagstiftning rörande kvinnors yrkesarbete kan hafva menliga följder för de kvinnliga arbetarnas självständighet, då det ligger nära till hands att arbetsgifvaren ej finner med sin fördel förenadt att vara bunden af särskilda arbetstider och utbetalningsskyldigheter.

Att arbeterskan skall inbetala så mycket som hälften af hela premien synes vara en alltför stor del lagd på henne, dels på grund af att de flesta grupper af arbeterskor ha synnerligt små inkomster, dels emedan det orättvisa i att männen icke äro skyldiga bidraga då framträder desto bjärtare.

Förslaget påtvingar dessa kvinnor en ekonomisk solidaritet i ett fall, där mannen ju är minst lika betalningsskyldig, och lägger därtill bördan på svagare skuldror, då männen just på grund af familjeförsörjningsplikten bekomma högre löner. Genom att endast omfatta de kvinnor, som af lagen förbjudas arbete, lider förslaget dessutom af den synnerligen stora bristen, att det lämnar utanför så stora grupper af ekonomiskt dåligt situerade arbeterskor samt af gifta kvinnor.

För att undgå orättvisor af betydande såväl principiellt som praktiskt slag borde moderskapsförsäkringsfrågan redan från början lösas enligt stora och verkligt bärande linjer i samband med obligatorisk sjukförsäkring — såsom i de flesta andra länder, där en moderskapsförsäkring är införd — eller såsom en särskild försäkring omfattande alla kvinnor eller åtminstone vida större grupper af kvinnor än föreliggande förslag omfattar, och till hvilken äfven männen skulle vara skyldiga att göra inbetalning.

Anser man sig dock tyvärr icke kunna anlägga ofvan framhållna större synpunkter, så bör åtminstone staten öfvertaga större andel af premierna än hvad det nuvarande förslaget påbjuder, eventuellt äfven kommunen påläggas någon inbetalningsskyldighet, dock får sådant bidrag icke på några villkor anses såsom fattigvård.

Det kan emellertid allvarligen ifrågasättas huruvida icke ett uppskjutande af nu föreslagna lag angående moderskapsförsäkring vore att föredraga — framför ett lösende i orätt riktning af denna viktiga fråga.

Fröken N. Kohnberger begärde, att till resolutionen skulle göras ett tillägg, som gick ut på att riksdagen skulle snart lösa frågan om kvinnornas fulla medborgarrätt, därför att männen icke ensamma kunna afgöra de frågor, som på ett intimt sätt beröra kvinnorna, ett förslag, som äfven antogs.

Rösträttsrörelsen. Ny lokalförening för kvinnans politiska rösträtt har bildats i Ånimskog (Dalsland) efter föredrag af fröken Signe Wollter.

Kvinnorna och statsämbetena. Fredagen den 8 denes hade Stockholms högskolas studentkår anordnat diskussion öfver ämnet: kvinnan och statsämbetena, hvarvid dr Lydia Wahlström, som höll inledningsanförandet, gaf en historik öfver denna fråga hos oss. Föredraget utmynnade naturligtvis i kritik af löneregleringskommitténs kända förslag till grunder för kvinnas anställande i stats-tjänst. På föredraget följde en stunds liflig diskussion.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{2}$, 2:50 för $\frac{1}{4}$ och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr min.)

Huslig, gladlynt flicka

söker plats att förestå respektabel ungherres eller änkemans hem. Svar till »1:sta april 1912», Kristinehamn p. r.

22 års flicka, något van vid sjukvård, söker plats som hjälp och sällskap åt någon sjuklig dam eller herre, eller också att tillse och vårda små barn. Betyg finnes. Svar väntas med största tacksamhet snarast möjligt under adr. »Sjukvård», Motala Verkstad.

Enkel bättre flicka

kunnig i enkl. matlagning, bakning samt öfriga inom hemmet förefallande göromål önskar plats. Svar till »Våren 1912», Tranemo p. r.

Ung Dam

som under flera år vistats utrikes och fullt behärskar franska, engelska och tyska språken söker anställning i bank eller å större kontor. Sökanden har snabb uppfattning, god praktik i korrespondens och maskinskrifning samt äfven kunskaper i stenografi. Svar torde benäget adresseras »Capable», Allm. Tidningsk., Gust. Ad. torg., Stockholm.

Kontorsvan flicka

önskar plats. Äger färdighet i maskinskrifning samt är kunnig i hvarjehanda kontorsgöromål. Goda betyg finnes. Svar till »Duglig», Röke p. r.

LEDIGA PLATSER.**Vid Vänersborgs högre läroverk för kvinnlig ungdom**

blir från och med nästkommande hösttermins början lärarinneplats ledig med undervisningsskyldighet företrädesvis i fysik, kemi och matematik å högre stadiet. Kompetens: den högre. Lön och pensionsbidrag enligt lag. Ansökningshandlingar torde jämte läkarebetyg insändas till Styrelsens ordförande före den 1 april.

STYRELSEN.

Lärarinneplats

i svenska och tyska

är ledig vid Västerås högre elementarläroverk för flickor att tillträda 1 juli.

Kompetens: den högre.

Lön: 1,500 kr. i första lönegraden; bidrag pensions- och sjuk-kasseafgr. Ansökan jämte läkarebetyg insändes till rektor Th. af Billbergh, Västerås, före 21 mars.

Vid Kristinehamns Elementarläroverk för flickor

äro två ordinarie ämneslärarinnebefattningar till ansökan lediga:

en i svenska och historia (företrädesvis på högsta stadiet);
en i geografi, svenska, historia och någon klass i franska.

Lagstadgad lön, pensionsbidrag och sjukhjälp. Ansökningar jämte läkarebetyg insändas till Styrelsen före den 20 mars.

Bildad engelsk barnfröken

får plats på herrgård på landet. Lön 20 kr. pr mån. Svar till »Godt utfäl» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Vid Nora Samskola

är en ämneslärarinnebefattning i matematik, fysik och kemi ledig till ansökan senast den 1 april. Utbildning; högre kompetens. Lön och pensionsbidrag enligt lag. Sökande, som är intresserad för tekningsundervisning och villig att åtaga sig någon extra veckotimme i detta ämne (mot lagbestämd ersättning) har företräde. Ansökningshandlingar insändas till undertecknad.

Nora den 7 mars 1912.

THURE BERGSTRÖM.

Vid Trollhättans samskola

6-klassig, med realskoleexamensrätt, bli till hösten föreståndarebefattningen och två lärarinnebefattningar lediga. Undervisning företrädesvis i historia, matematik och modersmålet. Begynnelselön för föreståndaren 3,000 kr., jämte bostad (3 rum och kök); för lärarinna lön efter lag. Ansöknings- och kompetenshandlingar (inneh. friskbetyg) med uppgift på samtliga ämnen (äfvén öfningsämnen), hvori sökanden kan undervisa, insändas före 10 april till samskolans styrelse under adress *Pastor G. A. Källner, Trollhättan.*

STYRELSEN.

Gymnastiklärarinnebefattningen

vid Kristinehamns Elementarläroverk för flickor är till ansökan ledig. Lön 500 kr. Ansökningar jämte läkarebetyg insändas till Styrelsen före den 20 mars.

Ung, kvinnlig Stenograf,

något språkkunnig och med god skolbildning, sökes för större kontor. Svar med utförliga upplysningar ställas till »F. V. B.», Sv. Dagbladets Hufvudkontor, Sthlm.

Ung Flicka,

fullt kunnig i kartritning och van vid skrifögromål önskar anställning. Referenser lämnas på begäran. Svar till »A. B.», Söderköping p. r.

Vid Lidköpings Elementarläroverk för flickor

är från och med höstterminen 1912 lärarinnebefattning ledig. Undervisningsskyldighet hufvudsakligen i matematik och geografi (äfvén på högsta stadiet). Högre kompetens erforderlig. Lagstadgad lön.

Ansökningshandlingar jämte läkarebetyg insändas till skolans styrelse före d. 15 mars.

Landmätare

söker kvinnligt biträde för kartritning samt skrifögromål. Uppgif referenser och löneanspråk till »Distriktslandmätare», Källby.

Maskinskrifverska

och Stenograf, med snabb uppfattning samt fullt kompetent i tysk och engelsk korrespondens, erhåller anställning å affärskontor.

Svar med uppgift om ålder, föregående verksamhet och referenser till »Fullt kompetent», Allm. Tidningskontoret, Gustaf Adolfs torg, Stockholm.

Kassörska.

En pålitlig och duglig 17—20 års flicka med vacker handstil får bra framtidsplats i manufakturaffär. Ansökan med uppgift om föregående plats m. m., samt löneanspråk o. s. v. till »P. E. L.», Annonsk., Storgatan 8, Stockholm.

Ung dam,

ålder ej öfver 20 år, frisk och sund samt med nödig skolunderbyggnad, erhåller genast plats å större härvarande kontor. Svar med betygsskrifter, fotografi och uppgift om lönepretentioner till »Duglig och energisk» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm., f. v. b.

I godt hem

i Småland, där jungfru finnes, erhåller bildad, barnkär, enkel, hushållsvan flicka plats som medlem af familjen för att vara husmoder till hjälp med hushållsgöromål, sömnad och skötsel af barn. Fem barn finnas i ålder $\frac{1}{2}$ till 8 år. Svar med referenser, fotografi och uppgift om löneanspråk torde sändas till märke »Pålitlig», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Brukshushåll

finnes att öfvertaga å större bruk i södra Sverige. Ansökning med fullständiga uppgifter om af sökanden förut innehafda platser, referenser, familjeförhållande och tid då tillträde snarast kan ske, torde insändas till märke »Duglig» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Landthushållerska,

kunnig i matlagning, bakning, syltning o. a., som förekommer i ett finare hem, får plats. Svar med betygsskrifter, ålder och lön, märkt »Y. Herregård» under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kommunsjukskötersketjänsten i Mörarps socken

ledig att tillträdas den 1 maj 1912. Lön utgår med Kr. 550:— för år, bostad och bränsle, med 1 ålders-tillägg å Kr. 50:— efter 2 års tjänst. Ansökningar till tjänsten böra, åtföljda af kompetensintyg, insändas före mars månads utgång till Kommunalnämnden, Mörarp.

Ung, frisk, barnkär bättre flicka

får plats 1 april i Disponentfamilj att sköta tvänne barn 3 o. 5 års ålder. Något sykunnig har företräde. Ben. svar åtföljdt af fotografi, löneanspråk, samt uppgift om ålder och förut innehafda platser emotes tackamt under märke »Pålitlig» p. r. Nyköping.

Stenograf

och maskinskrifverska, skicklig och fullt kompetent i tysk och engelsk korrespondens, får förmånlig anställning hos A.-Bol. Ahlsell & Ahrens, Mästersan uelsgatan 32, Stockholm, nu genast eller till 1 juni. Anmälan 10—12.

Kvinnlig stenograf och maskinskrifverska

(Remington), infödd tyska med god skolunderbyggnad och som genom längre vistelse i landet behärskar svenska språket, sökes omgående. Skriftliga ansökningar endast af väl kvalificerade personer med uppgift om ålder och lönepretentioner samt bifogande af betygsskrifter jämte fotografi torde sändas till Elektriska Aktiebolaget Siemens-Schuckert, Kaptensgatan 6, Stockholm.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } $4\frac{1}{2}$ %

Sparkasse-
räkning } 4 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.
KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.
EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

DAMER med säljareförmåga

kunna göra sig god inkomst genom upptagande af order å en för hemmet oumbärlig artikel. Ansökan jämte referenser torde insändas under märke »God förtjänst», Nordiska Annonsbyrån, Göteborg.

(Nord. A. B. 51781.)

Annonsera i Dagny!

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom
**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**
54 Drottninggatan.

Prenumerera på **DAGNY!**

A. B. Sturemagasinet 15 Stureplan 15.

Specialaffär för Mattor, Gardiner,
Sängutstyrslar, Hemslöjdsväfnader,
Duktyger, Handdukar, och Hvita
väfnader m. m. m. allt till myc-
ket låga priser.

15 Stureplan 15.

huset bredvid Apoteket Svaneu.

Högre Lärarinneseminarier

vid

Stiftelsen Kjellbergsska Flickskolan

omfattar 3 ettåriga afdelningar. De
två senare åren ägnas åt special-
studier. Afgångsbetyg från semina-
riet medför "högre lärarinnekom-
petens".

För inträde i afdelning I for-
dras fullständigt afgångsbetyg från
8-klassig flickskola.

Afsökningar åtföljda af betygs-
afskrifter, frejde- och läkarebetyg
torde före den 8 juni insändas till
seminariets föreståndarinna, Södra
Vägen 23, Göteborg. Prospekt på
begäran.

Göteborg i Februari.

(Nord. A.-B. 51706) Styrelsen.

Äkta HÄRNÄT.

Stora å 4:— kr. pr. duss.
Imiterade å 1:50 pr. duss.

PARFYMAFFÄREN

18 Birgerjarlgatan 18,
(midt emot Nord. Komp.)

ASTRID AHLSTRÖM & Co.

MODEAFFÄR

18 Smålandsgatan 18, Stockholm.

(Vid Normalmstorg)

Rekommenderas.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Det opersonliga kapitalet och det sedliga ansvaret. Af
M. Anholm.

Stadsfullmäktigevalen i Stockholm.

Riksdagen.

Glimtar ur Käthe Schirmachers »Das Rätsel: Weib».

Hélène de Ron. †. Af *Annie Boman.*

Kvinnokongressen i Berlin. Af *Maria Cederschiöld.*

Opinionsmöte i Stockholm i moderskapsförsäkringsfrågan.

Från allmänheten.

Notiser.

Special-Soja.

Yppersta säs, till sop-
por, kött, vildt,
fisk, m. m.

Tillverkad efter japansk
metod

Kontr.: Prof. Lagerheim.
Försäljes hos Herr
Speceri- och Viktualie-
handlande.

**A.-B. Th. Winborg & Co.,
Stockholm.**

Kungl. Hofleverantör

Guldmedalj för utmärkt god
Soja, Ättika, Senap oeh Säser,
samt som uppmuntran för fram-
gångsrik täflan med utlandet.

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundets

Platsförmedling

Adr. Drottninggatan 54,

Allm. tel. 48 16. Rikst. tel. 27 62.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgivare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**